

Kadın Cinsel Sağlığı

Hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlık konusundaki tutumları

Nursing students' attitudes towards sexual health

Nedime Gül Doğan Özdemir¹, Cansu Karadeniz Benli², Atife Çetin³

ÖZ

AMAÇ: Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlık konusundaki tutumlarını değerlendirmektir.

GEREÇ ve YÖNTEMLER: Bu araştırma; tanımlayıcı ve kesitsel tipte yapılmıştır. Araştırma Karadeniz bölgesinde yer alan bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yürütülmüştür. Veriler yüz yüze görüşmeler yoluyla çalışma ortamında toplanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında, Kişisel Bilgi Formu ve Öğrencilerin Cinsel Sağlık Konusundaki Tutumları Ölçeği kullanılmıştır. Veriler IBM Sosyal Bilimlerde İstatistik Paket Programı (SPSS) sürüm 24.0 istatistik programında değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler birim sayısı (n), yüzde (%), ortalama ve standart sapma ($\bar{X} \pm SS$), median (min-mak) değerleri olarak verilmiştir.

BULGULAR: Hemşirelik öğrencilerinin sınıf düzeyi, yaşadıkları yer, cinsel sağlık bakımı konusunda eğitim alma durumları, bakım verirken cinsel sağlığını değerlendirme sıklıkları ve cinsel sağlık bakımı verirken kendini hissetme durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmaktadır. Öğrencilerin "Cinsel Sağlık Konusundaki Tutumları Ölçeği" toplam puan ortalaması $44,83 \pm 10,45$ olarak bulunmuştur. Bu sonuç, öğrencilerin cinsel sağlık davranışlarına yönelik olumlu tutum gösterdiğini belirtmektedir.

SONUÇ: Sonuç olarak, öğrencilerin Cinsel Sağlık Konusundaki Tutumları Ölçeğinden aldığı puanlara bakıldığında cinsel sağlık bakımı konusunda eğitim alma durumları, bakım verirken cinsel sağlığını değerlendirme sıklıkları ve cinsel sağlık bakımı verirken kendini hissetme durumları hastalarında cinsel sağlığı değerlendirme sürecini olumlu etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: cinsel sağlık, hemşirelik, öğrenci hemşire, inanç, tutum

ABSTRACT

OBJECTIVE: The purpose of this research is to evaluate nursing students' attitudes towards sexual health.

MATERIAL and METHODS: This research; It was conducted in descriptive and cross-sectional type. The research was conducted at the Faculty of Health Sciences of a state university located in the Black Sea region. Data were collected in the working environment through face-to-face interviews. Personal Information Form and Students' Attitudes Towards Sexual Health Scale were used to collect research data. The data were evaluated in the IBM Statistical Package for Social Sciences (SPSS) program version 24.0 statistical program. Descriptive statistics are given as number of units (n), percentage (%), mean and standard deviation ($\bar{X} \pm SD$), median (min-max) values.

RESULTS: There is a statistically significant relationship between nursing students' grade level, where they live, whether they receive training on sexual health care, how often they evaluate their sexual health while providing care, and how they feel when providing sexual health care. The students' "Attitudes Towards Sexual Health Scale" total score average was found to be 44.83 ± 10.45 . This result indicates that students have positive attitudes towards sexual health behaviors.

CONCLUSION: As a result, when students' scores from the Attitudes Towards Sexual Health Scale are examined, their level of training in sexual health care, their frequency of evaluating sexual health while providing care, and their feeling of self while providing sexual health care positively affect the process of evaluating sexual health in their future patients.

Keywords: sexual health, nursing, student nurse, belief, attitude

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Samsun, Türkiye

Yazışma Adresi/ Correspondence:

Arş. Gör. Nedime Gül DOĞAN ÖZDEMİR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Samsun, Türkiye

Tel: +90 536 477 01 42

E-mail: nedime.dogan@gmail.com

Geliş/ Received: 13.09.2023

Kabul/ Accepted: 27.09.2023

Creative Commons Atif-Ticari Olmayan 4.0
Uluslararası Lisansı altında lisanslanmıştır.

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre cinsel sağlık; cinsel yaşamda yalnızca hastalık veya sakatlığın olmaması değil, aynı zamanda emosyonel, bilişsel ve sosyal olarak bir bütün olarak iyi olması olarak tanımlanmaktadır.^[1] Cinsel sağlık, zorlama, ayrımcılık ve şiddetten uzak duran keyifli cinsel deneyimlere sahip olmayı ve herkes tarafından pozitif ve saygılı bir yaklaşımla ele alınmasını gerektirmektedir.^[2] Bireylerin ihtiyaçlar hiyerarşisinde ilk sırada olan cinsellik kapsamında

değerlendirilen bir konu gibi düşünülse de gerçekte bakım vericiler tarafından göz ardı edilmektedir. Bu durumun nedenlerinden biri, cinsellik ve cinsel sağlık bakımı konularında yeterli bilgi düzeyine sahip sağlık personellerinin sayısının az olmasıdır.^[3] Bu durum cinsel sağlık alanında yeterli bilgi düzeyine sahip hemşirelerin olması gereksinimine işaret etmektedir. Bu bilgi birikiminin hemşirelik lisans eğitiminden itibaren geliştirilmesi cinselliğin ve cinsel sağlık sorunlarının daha detaylı ve konforlu bir şekilde tartışılmasına yardımcı olacaktır.^[4] Özellikle lisans eğitim sürecinde hemşirelik öğrencileri gibi özel gruplar cinsel sağlıkla ilgili iletişimi başlatma ve sürdürme konusunda zorluk yaşamaktadırlar.^[5,6] Hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlıkla ilgili iletişimi başlatmaları için çoklu engeller bulunmaktadır. Bunlar; cinsel sağlık konusunda bilgi eksikliği, cinsel sağlık değerlendirmesinin hemşirelerin sorumluluğunda olmaması, hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlık değerlendirmesinden rahatsızlık duymaları, kültürel veya dini nedenler, cinsel konuların konuşulmasını engelleyen sosyal kısıtlamalar, hemşirelik öğrencileri arasında cinsiyet farklılığı gibi faktörlerdir.^[7,8] Özellikle bu faktörler arasında utanma, mahremiyet ve konuya ilişkin yetersizlik hissi pek çok hemşirelik öğrencisi tarafından sağlıklı veya hasta bireylerle cinsel sağlığın değerlendirilmesinin ve cinsel sağlık bakımının ötelenmesine neden olmaktadır.^[4,9-13] Hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir araştırmada öğrencilerin kişisel değerlerinin, cinsellik hakkında konuşurken konforlu hissetmesi, cinsel sağlık bakımına ilişkin görüşlerinin cinsel sağlık bakımı verme konusunda olumsuz inanç ve tutuma sahip olmalarına neden olduğunu göstermektedir.^[14-17] Diğer taraftan cinsel sağlık ve üreme sağlığı eğitimi alan öğrencilerin cinsel sağlığa ilişkin bilgi düzeylerinde ve tutumları üzerinde olumlu gelişim gösterdikleri de bilinmektedir.^[18,19] Hemşirelik öğrencilerine yönelik cinsel sağlık ve cinsellik ile ilgili önceki araştırmalar incelendiğinde, öğrenim hayatlarındaki tutum ve algılarını değerlendirirken^[14-17,20-24], gelecekteki meslek yaşamlarında cinsel sağlık bakımı sunma konusundaki tutumlarını, bilgilerini ve görüşlerini keşfetmeye yönelik çalışmaların olmaması bu alandaki ihtiyacı ortaya koymaktadır. Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlık konusundaki tutumlarını değerlendirmektir.

GEREÇ ve YÖNTEMLER

Araştırmanın Türü

Bu araştırma; tanımlayıcı ve kesitsel tipte yapıldı.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma Karadeniz bölgesinde yer alan bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yürütüldü.

Araştırmanın verileri 01 Kasım– 30 Aralık 2022 tarihleri arasında toplandı.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 2022–2023 eğitim ve öğretim yılında Karadeniz bölgesinde yer alan bir devlet üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümünde öğrenim gören toplam 490 öğrenciden oluşmaktadır. Evren bilinen örneklem formülüne göre (%5 sapma, %95 güven düzeyinde) örneklem büyüklüğü 227 öğrenci olarak bulunmuştur. Araştırmanın örnekleme verilerin toplandığı tarihlerde okulda bulunan, araştırmaya katılmaya gönüllü olan ve formları eksiksiz dolduran 490 hemşirelik bölümü öğrencisinden oluşmuş ve evrenin %88'ine ulaşıldı.

Verilerin Toplanması

Veriler yüz yüze görüşmeler yoluyla çalışma ortamında toplanmıştır. Her formun doldurulması öğrenciler tarafından yaklaşık 10–15 dakikada tamamlandı.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında, Kişisel Bilgi Formu ve Öğrencilerin Cinsel Sağlık Konusundaki Tutumları Ölçeği kullanıldı.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan formda, öğrencilerin demografik özelliklerini ve cinsel sağlık konusundaki tutumlarını içeren sekiz adet soru bulunmaktadır.

Öğrencilerin Cinsel Sağlık Konusundaki Tutumları Ölçeği

Turan ve arkadaşları (2021) tarafından geliştirilen ölçek, beşli likert tipinde öğrencilerin cinsel sağlık konusundaki tutumlarını değerlendirmek için geliştirilen 22 maddeden oluşmaktadır. Her maddeden elde edilebilecek en yüksek puan beş iken en düşük puan bir olmaktadır. Ölçekte “Mevcut konfor duygusu”, “Gelecekteki çalışma ortamı” ve “Gelecekteki hasta ilişkisi üzerinde olumsuz etki korkusu” olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekteki 9. ve 13. maddeler ile 16. ve 18. maddeler olumsuz olarak belirlenmiş ve bu maddeler ters puanlanmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında 11., 12., 14., 16., 18., 20. ve 22. maddeler Cronbach alfa katsayısını etkilediği için çıkarılmıştır. Bu değişiklik sonucunda toplam ölçek Cronbach alfa katsayısı 0,916, alt boyut Cronbach alfa katsayıları 0,956–0,677 arasında değiştiği bildirilmiştir. Bu çalışmada ise Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,888

olarak saptandı. Ölçeğin tümünden elde edilen toplam puanın yüksek olması öğrencilerin cinsel sağlık konusunda yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip olduğunu göstermektedir.^[22]

İstatistiksel Analiz

Veriler IBM Sosyal Bilimlerde İstatistik Paket Programı (SPSS) sürüm 24.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programında değerlendirildi. Tanımlayıcı istatistikler birim sayısı (n), yüzde (%), ortalama ve standart sapma ($\bar{X} \pm SS$), median (min-mak) değerleri olarak yer almaktadır. Verilerin normal dağılımı skewness-kurtosis testleri ile incelendi. Normal dağılım gösteren veriler ki-kare ve ANOVA testleri ile analiz edilmiştir. Gruplar arasındaki fark Post Hoc testi olan Tamhane's T2 uygulanmıştır. Verilerin yorumlanmasında, istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak değerlendirildi.

Araştırmanın Etik İlkeleri

Araştırmaya başlamadan önce çalışmanın yapılacağı Fakülte Dekanlığından kurum izni (Karar No: E-82204150-044-359368) ile Üniversitenin Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan etik onay alındı (Karar no:

2022–838). Araştırma, öğrencilerden sözel onam alındıktan sonra Helsinki Deklerasyonu Prensipleri'ne uygun olarak tamamlandı.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $20,40 \pm 1,58$ yıl (min: 17 max: 30)'dir. Öğrencilerin %24,9'u 1. sınıf, %25,9'u 2. sınıf, %24,5'i 3. sınıf ve %24,7'si 4. sınıf hemşirelik öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%76,9) kadın olduğu, %62'sinin öğrenci yurdunda yaşadığı, %75,5'nin aile tipinin çekirdek aile olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin %57,6'sı cinsel sağlık bakımı konusunda herhangi bir eğitim almadıklarını belirtmiştir. Öğrencilere bakım verirken cinsel sağlığı değerlendirip değerlendirmede sorulduğunda ise %62,2'sinin bazen yanıtını verdiği saptanmıştır. Öğrencilerin %43,5'inin cinsel sağlık bakımı verirken kendini rahat hissettiği, %41,4'ünün çekingen ve %15,1'nin utangaç hissettiği bulundu (Tablo 1).

Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ile Cinsel Sağlık Konusundaki Tutumları Ölçeği toplam puanı karşılaştırılmıştır. Buna göre öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf,

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ve cinsel sağlık konusundaki tutumları ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması (n=490)

Değişkenler		n	%	$\bar{X} \pm SS$	Test ve p değeri
Yaş				20,40±1,58	
Öğrenim gördüğü sınıf	1. sınıf	122	24,9	43,69±9,25 ^a	F=17,993 0,000**
	2. sınıf	127	25,9	40,32±10,72 ^b	
	3. sınıf	120	24,5	49,26±10,26 ^c	
	4. sınıf	121	24,7	46,31±9,44 ^{ac}	
Cinsiyet	Kadın	377	76,9	44,81±10,40	t=-0,089 0,929*
	Erkek	113	23,1	44,91±10,65	
Yaşanılan yer	Aile yanı	131	26,7	45,36±10,42 ^b	F=2,660 0,032**
	Akraba yanı	5	1,0	38,20±6,72 ^b	
	Ev arkadaşı	29	5,9	44,93±9,28 ^b	
	Öğrenci yurdu	304	62,0	44,28±10,53 ^b	
	Diğer	21	4,3	51,00±9,88 ^a	
Aile tipi	Çekirdek aile	370	75,5	45,23±10,65	F=2,451 0,087**
	Geniş aile	112	22,9	43,20±9,46	
	Parçalanmış aile	8	1,6	49,50±12,46	
Cinsel sağlık bakımı konusunda eğitim alma durumu	Evet	208	42,4	48,48±9,58	t=6,950 0,000*
	Hayır	282	57,6	42,14±10,26	
Bakım verirken cinsel sağlığını değerlendirme sıklığı	Hiçbir zaman	119	24,3	40,08±10,79 ^a	F=22,811 0,000**
	Bazen	305	62,2	45,59±9,40 ^b	
	Her zaman	66	13,5	49,94±11,24 ^c	
Cinsel sağlık bakımı verirken konfor düzeyi	Utangaç	74	15,1	37,49±11,03 ^a	F=83,637 0,000**
	Çekingen	203	41,4	41,38±8,46 ^b	
	Rahat	213	43,5	50,67±8,79 ^c	

*Independent-samples t test; **One-Way ANOVA (Welch), ^{a,c}: Her bir satır için aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur (Tamhane's T2)

Tablo 2. Öğrencilerin cinsel sağlık konusundaki tutumları ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları

Ölçek	Ölçek alt boyutları	$\bar{X} \pm SS$	Min–Max
Öğrencilerin Cinsel Sağlık Konusundaki Tutumları Ölçeği	Mevcut konfor duygusu	25,67±7,72	8–40
	Gelecekteki çalışma ortamı	9,93±2,95	3–15
	Gelecekteki hasta ilişkisi üzerinde olumsuz etki korkusu	9,18±2,83	3–15
Toplam puan		44,83±10,45	14–70

Tablo 3. Öğrencilerin cinsel sağlık konusundaki tutumları ölçeğinin maddelerine yönelik katılım durumlarının dağılımları

Maddeler	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. ALT BOYUT					
Gelecekteki hataları cinsel sağlık hakkında bilgilendirme konusunda kendimi rahat hissediyorum	13,1	19,4	34–5	22	11
Gelecekteki hastalar ile cinsel sağlıkla ilgili bir sohbet açma konusunda kendimi rahat hissediyorum.	9,4	14,5	33,1	28,8	14,3
Gelecekteki hastalar ile cinsel sağlığı tartışma konusunda kendimi rahat hissediyorum.	9,6	16,7	37,6	24,5	11,6
Gelecekteki hastalar ile cinsiyetleri ne olursa olsun cinsel sağlık sorunlarını tartışma konusunda kendimi rahat hissediyorum.	9,4	13,9	38,6	25,3	12,9
Gelecekteki hastalar ile yaşları ne olursa olsun cinsel sağlık sorunlarını tartışma konusunda kendimi rahat hissediyorum.	9,6	14,7	39,4	24,5	11,6
Gelecekteki hastalar ile kültürel birikimleri ne olursa olsun cinsel sağlık sorunlarını tartışma konusunda kendimi rahat hissediyorum.	8,20	11,2	38	29,8	12,9
Gelecekteki hastalar ile cinsel eğilimleri ne olursa olsun cinsel sağlık sorunlarını tartışma konusunda kendimi rahat hissediyorum.	9,6	10,8	35,9	30	13,7
Gelecekteki hastalar ile özel cinsel aktivitelerini tartışma konusunda kendimi rahat hissediyorum.	7,1	8,6	34,1	32,7	17,6
2. ALT BOYUT					
Cinsel sağlıkla ilgili sohbetlerin benimle hastalar arasında bir mesafe oluşturabileceğinden korkuyorum.	7,8	19,2	35,7	19,6	17,8
Gelecekteki hastaların cinsel sorunlardan bahsetmesi durumunda utangaçlık duyabileceğimi düşünüyorum.	10,2	19	30,5	17,4	22,9
Gelecek hastalar ile cinsel sağlık hakkında konuşmaya hazır değilim.	8,6	14,5	25,1	22,4	29,4
3. ALT BOYUT					
Cinsel sağlık hakkında gelecekteki hastalarım ile konuşmak için uygun yetkinliğe sahibim.	16,1	16,7	36,7	18,6	11,8
Eğitimim sırasında cinsel sağlık konusunda eğitim aldım.	25,1	12,2	24,7	21,2	16,7
Gelecekteki mesleğimde hastaların cinsel sorunlarıyla ilgilenmek için zaman ayıracağım.	6,3	10,8	38,4	32,9	11,6

yaşanılan yer, cinsel sağlık bakımı konusunda eğitim alma durumu, bakım verirken cinsel sağlığını değerlendirme sıklığı ve cinsel sağlık bakımı verirken kendini hissetme durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0,05$). Bu farklılıkların hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Tamhane's T2 test sonucu değerlendirildi. Cinsiyet ve aile tipi değişkenleri ile Cinsel Sağlık Konusundaki Tutumları Ölçeği toplam puanı arasında ise anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,05$) (Tablo 1).

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin Cinsel Sağlık Konusundaki Tutumları Ölçeği toplam ve alt boyutlarından

aldıkları puan ortalamaları Tablo 2'de yer almaktadır. Buna göre Cinsel Sağlık Konusundaki Tutumları Ölçeği puan ortalaması $44,83 \pm 10,45$ puan olup, bu sonuç öğrencilerin cinsel sağlık davranışlarına yönelik olumlu tutum gösterdiğini belirtmektedir.

Tablo 3 öğrencilerin Cinsel Sağlık Konusundaki Tutumları Ölçeğinin maddelerine yönelik katılım durumlarının dağılımlarını göstermektedir. Birinci alt boyuttaki ölçek maddeleri için öğrencilerin üçte biri "kısmen katılıyorum" yanıtını vermiştir. "Gelecekteki hastalar ile cinsiyetleri ne olursa olsun cinsel sağlık sorunlarını tartışma konusunda

kendimi rahat hissediyorum.” ölçek maddesine “kısmen katılıyorum” yanıtını veren öğrenci oranı %39,4’tür. İkinci alt boyutta ise öğrencilerin %29,4’ü “Gelecek hastalar ile cinsel sağlık hakkında konuşmaya hazır değilim.” ölçek maddesine “kesinlikle katılıyorum” yanıtını verirken, bu alt boyuttaki diğer ölçek maddeleri için öğrencilerin üçte birinin “kısmen katılıyorum” yanıtını verdiği görülmektedir. Üçüncü alt boyut için öğrencilerin %25,1’i eğitimleri sürecinde cinsel sağlık konusunda eğitim almadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 3).

TARTIŞMA

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin gelecek meslek yaşamlarında cinsel sağlığı ele alma konusundaki tutumlarını inceleyen ve bu ölçekle yapılan ilk çalışmadır. Hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlık konusundaki tutumlarını incelemek amacı ile yapılan araştırmada öğrencilerin bazı sosyodemografik özelliklerinin ölçek toplam puanında anlamlı farklar oluşturduğu bulunmuştur. Bulgulara göre, öğrencilerin sınıf düzeyi, yaşanan yer, cinsel sağlık bakımı konusunda eğitim alma durumu, cinsel sağlık bakımı verme sıklığı ve bakım sırasında rahat olma düzeyi değişkenlerinin cinsel sağlık konusundaki tutumları etkilediği tespit edildi.

Bu araştırmada cinsel sağlık bakımı konusunda eğitim alan öğrencilerde cinsel sağlık konusunda en olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir ($F=17,993$; $p=0,000$). Araştırma kapsamında bu bulguyu destekleyecek bir diğer sonuç ise cinsel sağlık bakımı konusunda eğitim alan öğrencilerin ölçek puan ortalamasının ($48,48\pm 9,58$) eğitim almayan öğrencilerin puan ortalamalarına ($42,14\pm 10,26$) göre daha yüksek olmasıdır. Araştırma sonucu da literatür ile desteklenmektedir.^[21,22,24-27] Cinsel sağlık eğitimi alan öğrencilerle yapılan bir araştırmada katılımcıların %60,4’ü cinsel bilgi düzeyini daha yeterli olarak değerlendirmiştir.^[25] Başka bir çalışmada ise, cinsel sağlık eğitimi alan öğrencilerde cinsel sağlık bakımına ilişkin olumsuz mitlerin^[26] ve olumsuz tutum ve inançların ($\beta=-1,949$, $p < 0,001$) azaldığı^[27] ve daha olumlu tutumların geliştirildiği tespit edilmiştir.^[22] Ancak cinsel sağlığa ilişkin farkındalık geliştirme, cinsel sorunları saptama ve çözüm önerileri sunma, istenmeyen gebeliklerin ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların azaltılması gibi birçok yararı olan cinsel sağlık eğitimine her hemşirelik öğrencisi erişmemektedir.^[28] Yapılan çalışmalarda hemşirelik öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun cinsel sağlık bakımına ilişkin hiç ders almadığı saptanmıştır.^[20,29] Hemşirelik lisans eğitim müfredatlarında cinsel sağlık bakımına ilişkin derslerin seçmeli ders olarak sunulmaması ve daha detaylı anlatılmaması öğrencilerin

cinselliğe ilişkin olumsuz tutumlar geliştirmesine neden olmaktadır.^[30,31] Bu nedenle, cinsel sağlığı değerlendirmeye ilişkin eğitim müfredatına role-play^[32] veya vaka analizi^[33] gibi eğitim stratejilerinin uygulanması öğrencilerin olumlu tutum ve davranışları iyileştirmek için rehberlik edebilmektedir.

Çalışmada yer alan birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin toplam ölçek puanının $43,69\pm 9,25$ olarak bulundu. Ölçek puanının diğer sınıflara göre düşük olması hemşirelik öğrencisi olma yılı ile cinsel sağlık hizmetlerine ilişkin tutum ve inanç arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu durum cinsel sağlığa ilişkin derslerin müfredatın ilk yıllarından itibaren başlatılması açısından oldukça önemlidir. Hemşirelik üçüncü sınıf öğrencileri sınıflar arasında $49,26\pm 10,26$ puan ile en yüksek puan ortalamasına sahiptir. Bunun nedeni öğrencilerin üçüncü sınıf itibarı ile Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği dersini almaları olarak gösterebilmektedir. Bu ders öğrencilerin cinsel sağlıkla ilgili bilgi ve becerilerinin desteklenmesini içermektedir. Hemşirelik öğrencileri bilgi, beceri ve klinik uygulama eksikliklerini cinsel sağlık hizmeti sunmadaki temel engelleyici faktörler olarak görmektedirler.^[34] Literatürde birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlık bakımına ilişkin daha olumsuz tutumları olduğu ve sınıf ilerledikçe olumlu tutumların geliştirdiği sonuçlarını belirten çalışmalar yer almaktadır.^[20,26]

Bu araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin %29,4’ü gelecekteki hastaları ile cinsel sağlık hakkında konuşmaya hazır olmadıklarını belirtmişlerdir. Cinsel sağlığı konuşma ve tartışmanın önündeki engeller hemşirelik öğrencilerinin yetiştiği ve eğitim aldığı kültürden etkilenebilmektedir. Danimarka’da hemşirelik öğrencileri ile aynı ölçeğin kullanılarak yapılan çalışmada ise katılımcıların %16’sının hazır hissetmedikleri saptanmıştır.^[35] Danimarka ve diğer İskandinav ülkelerde cinselliğe ilişkin görüşler daha liberal olması nedeniyle diğer ülkelere göre daha rahat konuşabilmektedir.^[36] Batı ve Doğu ülkeleri ile ülkemizdeki cinsel sağlığa ilişkin tutum ve inançlar farklılık göstermektedir. Türkiye’de öğrenim gören hemşirelik öğrencileri Kanadalı hemşirelik öğrencilerinden cinsel sağlığa ilişkin daha olumsuz tutum ve inançlara sahip olmaktadır.^[37] Hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmada, öğrenciler cinselliğin hastalarla tartışılmayacak kadar mahrem ve özel bir konu olarak gördüklerini belirtirken^[38], Kanadalı hemşirelik öğrencilerinin ise hastaların cinsel sağlığını hemşireler tarafından değerlendirmelerini bekledikleri fikrine sahip oldukları görülmektedir.^[39] Bu sonuçlar, ülkemizin Batı ülkelerine göre cinsellik konusunda hâlâ tabularının olduğunu göstermektedir. Bu nedenle bu durum ülkemizdeki hemşirelik öğrencilerinin hastaların cinselliğini konuşmaya yeterince

hazır olmadıkları ve bunun bütüncül bakımın önünde bir engel olduğunu gösterdiği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin bakım verirken cinsel sağlığı değerlendirme sıklığı ile cinsel sağlık konusundaki tutumları arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($F=22,811$; $p=0,000$). Araştırmaya katılan öğrencilerin %13,5'i bakım verdiği bireyin cinsel sağlığını her zaman değerlendirdiğini belirtmişlerdir. Olumsuz tutumların varlığı öğrenci hemşirelerin bireyin cinsel sağlığını değerlendirme sıklığına ve danışmanlık yapma becerilerini olumsuz etkilemektedir.^[37] Literatürde cinsel sağlığı her zaman değerlendiren öğrenci hemşirelerin daha az veya hiç değerlendirmeyen öğrencilere göre daha olumlu tutumlarının olduğu bildirilen çalışmalar mevcuttur.^[26,27]

Cinsel sağlık bakımı verirken konfor düzeyi ile cinsel sağlık konusundaki tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($F=83,637$, $p=0,000$). Araştırmada cinsel sağlık konusundaki konuşurken rahat hisseden öğrencilerin daha olumlu tutuma sahiptirler. Aker ve arkadaşlarının (2018) araştırmasında öğrencilerin cinsellikle ilgili soru sorması durumunda kendini rahat hissettiklerinde daha olumlu tutum sergiledikleri sonucu bulguyu desteklemiştir.^[17] Hemşirelik öğrencileri cinsel sağlık bakımının bütüncül bakımın bir parçası olduğunu bilmekte.^[23] ancak bakım verdikleri bireylerin cinsel sağlık konusunda iletişimi başlatmada kendilerini rahatsız hissettiklerini ve bu konulardan kaçındıklarını belirtmektedirler.^[27,38] Bu sonuçlar hemşirelik öğrencilerinin bireylerin cinsel sağlığını değerlendirme ve iyileştirmedeki rollerine ilişkin farkındalık geliştirmeleri ihtiyacını ortaya koymaktadır. Bu kapsamda hemşirelik öğrencilerine verilecek lisans eğitiminde cinsel sağlık bakımının iletişimi başlatma engellerini azaltma ve konfor düzeylerini artırma gibi yararları olabileceği bildirilmiştir.^[18]

Ailesi ile birlikte yaşayan öğrencilerin, ev arkadaşı ile birlikte yaşayan veya öğrenci yurdunda kalan öğrencilere oranla daha fazla olumsuz cinsel sağlık tutumlarına sahiptir ($F=2,660$; $p=0,032$). Cinsel sağlık ile ilgili konular ve sorunlar ailede ya da toplumda açıkça tartışılmadığı için bireyler çocukluk döneminden itibaren bu konuyu tabu olarak görmekte ve olumsuz tutumlar geliştirmektedirler.^[40]

Ulusal literatürde hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlığa ilişkin tutum ve inançlarını inceleyen çalışmalar bulunmasına karşın hemşirelik öğrencilerinin tutumlarını inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırmadan elde edilen sonuçların literatüre oldukça yararlı olacağı ve sonraki çalışmalara kaynak olabileceği düşünülmektedir.

Etik Kurul Onayı

Çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Araştırmaları Etik Kurulu tarafından onaylandı. (onay tarihi ve sayısı: 28.10.2022/2022-838).

Hakem Değerlendirmesi

Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar ilişkisi olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek

Herhangi bir mali destek alınmamıştır.

Ethics Committee Approval

The study was approved by Ondokuz Mayıs University Social and Human Research Ethics Committee. (date and number of approval: 28.10.2022/2022-838).

Peer-review

Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest

No conflict of interest was declared by the authors.

Financial Disclosure

No financial support has been received.

KAYNAKLAR

1. World Health Organization (WHO) Regional office for Europe and Federal Centre for Health Education (BZgA). Standards for sexuality education in Europe. Cologne; 2010.
2. Çayır G, Kızılkaya Beji N. Cinsel sağlık eğitimi. *Androloji Bülteni*. 2015;17(62):231–40.
3. Mangolian Shahrabaki P, Mehdipour-Rabori R, Gazestani T, Forouzi MA. Iranian nurses' perspective of barriers to sexual counseling for patients with myocardial infarction. *BMC nursing*. 2021;20(1):1–8. [CrossRef]
4. Holland K. Expressing sexuality. Applying the Roper-Logan-Tierney model in practice. 2019. pp. 385–415.
5. Ören B, Zengin N, Yazıcı S, Akıncı AÇ. Attitudes, beliefs and comfort levels of midwifery students regarding sexual counselling in Turkey. *Midwifery*. 2018;56:152–7. [CrossRef]
6. Soundy A, Stubbs B, Jenkins S, Cooper I. Sexual professional boundaries perceived by undergraduate and graduate physiotherapists: a cross sectional survey. *Physiotherapy*. 2013;99(4):298–304. [CrossRef]
7. Atlı Özbaş A, Gürhan N, Duyan V. An evaluation of sexual attitudes of nursing students in Turkey. *Journal of Psychiatric Nursing*. 2016;7(3):114–20. [CrossRef]
8. Bdair IAA, Constantino RE. Barriers and promoting strategies to sexual health assessment for patients with coronary artery diseases in nursing practice: A literature review. *Health*. 2017;9(03):473. [CrossRef]
9. Areskoug-Josefsson K, Larsson A, Gard G, Rolander B, Juuso P. Health care students' attitudes towards working with sexual health in their professional roles: survey of students at nursing, physiotherapy and occupational therapy programmes. *Sex Disabil*. 2016;34:289–302. [CrossRef]
10. Çuhadaroğlu A. The effects of Sex Educ on psychological counselling students in Turkey. *Sex Educ*. 2017;17(2):209–19. [CrossRef]
11. Khadivzadeh T, Ardaghi M, Mirzaei K, Mazloun SR. The effect of interactive educational workshops with or without standardized patients on the self-efficacy of midwifery students in sexual health counseling. *J Midwifery Reprod Health*. 2016;4(2):562–70.
12. Kong SKF, Wu LH, Loke AY. Nursing students' knowledge, attitude and readiness to work for clients with sexual health concerns. *J Clin Nurs*. 2009;18(16):2372–82. [CrossRef]

13. Süt HK, Demir NG, Özer B. Klinik uygulamaya çıkan öğrenci hemşirelerin iletişim becerileri ve etkileyen faktörler. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Derg.* 2015;2(2):167–177. [\[CrossRef\]](#)
14. Pınar G, Doğan N, Ökdem Ş, Algier L, Öksüz E. Özel bir üniversitede okuyan öğrencilerin cinsel sağlıkla ilgili bilgi tutum ve davranışları. *Tıp Araştırmaları Derg.* 2009;7(2):105–113.
15. Ergün G, Çakır C. Sağlık Yüksekokulu Son Sınıf Öğrencilerinin Cinsel Sağlıkla İlgili Bilgi, Tutum ve Davranış Özelliklerinin İncelenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Derg.* 2015;(2):99–104.
16. Büyükkayacı Duman N, Yılmazel G, Topuz Ş, Başçı AB, Koçak DY, Büyükgönerç LA. Üniversiteli gençlerin üreme sağlığı ve cinsel sağlığa ilişkin bilgi, tutum ve davranışları. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik e-Derg.* 2015;3(1):19–32.
17. Aker MN, Uslu E, Tunç Tuna P Molu, B. Hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlık bakımı vermeye ilişkin tutum ve inançları. *Ankara Sağlık Bilimleri Derg.* 2018;7(1):41–9.
18. Tugut N, Golbasi Z. Sexuality assessment knowledge, attitude, and skill of nursing students: an experimental study with control group. *Int J Nurs Knowl.* 2017;28(3):123–30. [\[CrossRef\]](#)
19. Esin A, Mihçioğur S, Demir C, Kanal G. Türkiye’de cinsel sağlık ve üreme sağlığı durum analizi raporu, 1. Baskı. İstanbul: Karika Baskı ve Kopyalama Sistemleri; 2021.
20. Bal MD, Sahiner NC. Turkish nursing students’ attitudes and beliefs regarding sexual health. *Sex Disabil.* 2015;33:223–31. [\[CrossRef\]](#)
21. Senturk Erenel A, Cicek Ozdemir S. Attitude and behaviors of senior nursing students in assessment of sexual health. *Sex Disabil.* 2020;38(3):503–14. [\[CrossRef\]](#)
22. Turan N, Çulha Y, Özdemir Aydın G, Kaya H. Reliability and validity of the adapted Turkish “Students’ Attitudes Towards Addressing Sexual Health Questionnaire” (SA-SH-TR). *Sage Open.* 2021;11(1). [\[CrossRef\]](#)
23. Leon-Lario F, Ruiz-Ferron C, Jalon-Neira RM, Praena-Fernández JM. Nursing students’ knowledge, awareness, and experiences of emergency contraception pills’ use. *J Clin Med.* 2022;11(2):418. [\[CrossRef\]](#)
24. Karakurt P, Tuncer SK. Üniversite öğrencilerinin cinsel sağlığa yönelik tutumlarının belirlenmesi: Hemşirelik öğrencileri örneği. *Gevher Nesibe J Med Health Sci.* 2022;7(20):131–9.
25. Yanikkerem E, Üstgörül S. Cinsel sağlık dersi alan ve almayan hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlık eğitimi hakkındaki düşünceleri. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Derg.* 2019;7(1):12–27. [\[CrossRef\]](#)
26. Öz HG, Yangın HB, Sözer GA. Cinsel sağlık dersinin hemşirelik öğrencilerinin cinsel mitleri üzerine etkisi. *Sürekli Tıp Eğitimi Derg.* 2021;30(6):400–8.
27. Seid K, Kebede T, Dessalegn N, Ejara Y Moga, F Daniel, Hassen S. Nursing students’ attitudes and beliefs regarding sexual healthcare in Ethiopia: An online cross-sectional study. *PloS One.* 2022;17(12):e0278760. [\[CrossRef\]](#)
28. Grose RG, Grabe S, Kohfeldt D. Sexual education, gender ideology, and youth sexual empowerment. *J Sex Res.* 2014;51(7):742–53. [\[CrossRef\]](#)
29. Evcili F, Demirel G. Patient’s sexual health and nursing: a neglected area. *International J Caring Sci.* 2018;11(2):1282–8.
30. Sung SC, Lin YC. Effectiveness of the sexual healthcare education in nursing students’ knowledge, attitude, and self-efficacy on sexual healthcare. *Nurs Educ Today.* 2013;33(5):498–503. [\[CrossRef\]](#)
31. Cappiello J, Coplon L, Carpenter H. Systematic review of sexual and reproductive health care content in nursing curricula. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing.* 2017;46(5):e157–67. [\[CrossRef\]](#)
32. Steinke EE, Mosack V, Barnason S, Wright DW. Progress in sexual counseling by cardiac nurses, 1994 to 2009. *Heart Lung.* 2011;40(3):e15–24. [\[CrossRef\]](#)
33. Quinn C, Happell B. Talking about sexuality with consumers of mental health services. *Perspect Psychiatr Care.* 2013;49(1):13–20. [\[CrossRef\]](#)
34. Wong T, Pharr JR, Bungum T, Coughenour C, Lough NL. Effects of peer sexual health education on college campuses: a systematic review. *Health Promot Pract.* 2019;20(5):652–66. [\[CrossRef\]](#)
35. Gerbild H, Areskoug-Josefsson K, Larsen CM, Laursen BS. Acceptability of health professionals’ address of sexuality and erectile dysfunction – a qualitative interview study with men in cardiac rehabilitation. *Sex Med.* 2021;9(3):100369–9. [\[CrossRef\]](#)
36. Schaller S, Traeen B, Lundin Kvale I. Barriers and facilitating factors in help-seeking: a qualitative study on how older adults experience talking about sexual issues with healthcare personnel. *Int J Sex Health.* 2020;32(2):65–80. [\[CrossRef\]](#)
37. Magnan MA, Norris DM. Nursing students’ perceptions of barriers to addressing patient sexuality concerns. *J Nurs Educ.* 2008;47(6):260–8. [\[CrossRef\]](#)
38. Güven ŞD, Çelik GK. Evaluation of nursing students’ attitudes and beliefs regarding sexual care. *Androloji Bülteni (Androl Bul)* 2021;23(1):7–12. [\[CrossRef\]](#)
39. Kuczynski HJ. Nursing and medical students’ sexual attitudes and knowledge curricular implications. *JOGN Nurs.* 2006;9:339–42. [\[CrossRef\]](#)
40. Güngör İ. Kadın sağlığı hemşirelerinin rol yetki ve sorumluluklarının uluslararası düzeyde irdelenmesi. *Florence Nightingale J Nurs.* 2013;21(1):49–56.